

ლოლა ხაჭაპურიძე
ლუიზა ხაჭაპურიძე

**სამხედრო ბაღატრიალება საქართველოში და
ბაგეთი "ქუჩი" ქუთაისში**

ჩვენ დაწვრილებით არ ვისაუბრებთ პუტჩზე, რომლის გამოც დავკარგეთ აფხაზეთი და სამაჩაბლო. უამრავი დევნილით, ომში თუ მიტინგებზე დახოცილი ადამიანებით აივსო ბედკრული საქართველო, რუსეთთან არაპირდაპირი ომი დასრულდა პუტჩისტების "გამარჯვებით", საქართველოს კანონიერი ხელისუფლების დამხობით და საქართველოს უზენაესი საბჭოსა და პირველი პრეზიდენტის ზვიად გამსახურდიას ჯერ დევნილობით, ბოლოს – მკვლელობით.

მაშინ, როცა დაიხურა ოპოზიციური გაზეთები: "saqarTvelos samreklo", "iberia speqtri", 2000 წელს ქუთაისში დაიბადა ქალაქის ჰელსინკის კავშირის ორგანიზაციის გაზეთი "quji", მთავარი რედაქტორი tariel futkaraZe, რედაქციის წევრები: onise banZelaZe (ლიტერატურა), giorgi danelia (საზოგადოება), giorgi lomsianiZe (ისტორია), tariel futkaraZe (პოლიტიკა), Tea cirekiZe, lola xaWapuriZe (პასუხისმგებელი რედაქტორი).

გაზეთმა 2 წელი იარსება, გამოვიდა 39 ნომერი, გამოდიოდა ოთხშაბათობით, ჰელსინკის კავშირის დამფუძნებელთა საიდუმლო შეხვედრების დღის – "ჯუმაშხას" აღსანიშნავად. გაზეთი ვრცელდებოდა მთელს საქართველოში.

გაზეთის მრავალფეროვნებასა და მის დიდ აქტუალობას იმ პერიოდში (თუმცა დღესაც ძალზე მნიშვნელოვანია, როგორც საქართველოს უახლესი წარსულის უტყუარი მატრიანე) განაპირობებდა სხვადასხვა სახის რუბრიკა:

"informacia kolxuri koSkidan" – იბეჭდებოდა დევნილი უზენაესი საბჭოს განცხადებები, სესიებისა და სხდომების დღის წესრიგი: "2000 წლის 23 დეკემბერს ჩატარდა საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს სხდომა, რომელიც ეხებოდა ე. შევარდნაძისა და ვ. პუტინის მიერ დადებულ ხელშეკრულებას ცალმხრივი უვიზო მიმოსვლის შესახებ, რასაც უზენაესი საბჭო მიიჩნევდა საქართველოს რესპუბლიკის სახელმწიფო ტერიტორიის ანექსიის მცდელობად, რაც ეწინააღმდეგებოდა უზენაესი საბჭოს კონსტიტუციის პირველი თავის პირველი მუხლის მეორე აბზაცს: "საქართველოს ტერიტორია ერთიანი და განუყოფელია". "2001 წლის 27 იანვარს შედგა უზენაესი საბჭოს მორიგი სხდომა, სადაც განიხილეს საკითხი მინისტრთა კაბინეტის რეორგანიზაციის შესახებ", იმავე წლის 24 თებერვალს უზენაესი საბჭო აქვეყნებს განცხადებას: "ყველა აქტი, რომელიც მიღებულია საქართველოს უკანონო ხელისუფლების მიერ, მათ

შორის პარლამენტის არჩევნების დანიშნვის აქტი, გამოცხადდეს იურიდიული ძალის არმქონედ“, 2001 წლის 20 მარტს კოლხურ კოშკში ჩატარდა უზენაესი საბჭოს სესიის მორიგი სხდომა, რომელზეც მიიღეს მიმართვა მსოფლიოს ქვეყნების, მთავრობების, პარლამენტების, ადამიანის უფლებათა დაცვის ყველა საერთაშორისო ორგანიზაციის, გაეროს, ეუთოს, ევროსაბჭოსადმი, რათა მათ დაეგმოთ ხუნტა, ელიარებინათ საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობა და იურიდიულად დახმარებოდნენ ხალხის მიერ არჩეულ კანონიერ ხელისუფლებას. 2001 წლის 31 მარტს უზენაესმა საბჭომ გამართა სხდომა, რომელიც ეძღვნებოდა საქართველოს რესპუბლიკაში საერთო-სახალხო რეფერენდუმის ჩატარების 10 წლისთავსა და საქართველოს რესპუბლიკის პირველი პრეზიდენტის, ზვიად გამსახურდიას, დაბადების 62 წლისთავს.

"fragmentebi Cveni dRevandeli yofidan" – რუბრიკაში წარმოდგენილია წერილები ყოფითი ცხოვრების საჭირბოროტო საკითხებზე, მაგ.: "რატომ აძლევს ხელს ფაქტობრივ ხელისუფლებას ქუჩაში მოწყობილი პიკეტები" (გაზ. "ქუჯი", 2000, №1, გვ. 4). წერილი ეხება უმუშევრებს და მასთან დაკავშირებულ ქუჩის პიკეტებს, ასევე გვხვდება წერილები უწყლობის, უგაზობის, საწვავის არარსებობისა და პურის გაძვირების თაობაზე.

"mrude sarke da sinamdville" – მოგვითხრობს შევარდნაძისა და მისი ხელისუფლების გამონათქვამებზე ქვეყნის აღმშენებლობის, ფეხზე დაყენების თაობაზე, რომ დაძლეულია კორუფცია, რომ გამსახურდიას ფაშიზტურმა მმართველობამ დააუძლურა ქვეყანა და მათ ფეხზე წამოაყენეს, რომ ყველაფერი შესანიშნავად მიდის. მაგ.: საქართველოს ეროვნული ანტიკორუფციული პროგრამის ძირითადი მიმართულების პროექტში დაიბეჭდა ედუარდ შევარდნაძის სიტყვა, სადაც ამბობს: "უდიდესი პასუხისმგებლობა ერის წინაშე მავალდებულებს ვებრძოლო კორუფციასა და კონტრაბანდას..." მოცემულ წერილს უპირისპირდება ხალხის აზრი, ანუ სინამდვილე: "ადამიანი, რომელიც სისხლით არის ხელისუფლებაში მოსული და მონაწილეობდა ხალხის მიერ არჩეული ხელისუფლების დამხობაში, სამშობლოსადმი, რა მოვალეობებზე საუბრობს და თავად დამნაშავე, როგორ ებრძვის კორუფციას" (ქუჯი, 2000, №2, გვ. 4).

რუბრიკაში "kadrebi quTaisi uxlesi warsulidan" გადმოცემულია პუტჩის დროს ქუთაისელთა ცხოვრება, მიტინგების დარბევა, გაუსაძლისი პურის რიგები, მხედრონელები თარეში და ძარცვა. მოცემული რუბრიკა ძირითადად ეყრდნობოდა ქალაქ ქუთაისის მოსახლეობის წერილებს მათი თავგადასავლებიდან ომის დროს და შემდგომ პერიოდში.

რუბრიკაში "saqarTvelos sxva axali ambebi" გვხვდება ასეთი წერილები: "თბილისში სვანეთის უბანში ლუთერანული ეკლესია დააფუძნა და თავადაც დამკვიდრდა ლუთერანი მოძღვარი ოტო ქუმელი; შემოტანილია ცუდი ნარკოტიკები, რის გამოც მოწამლული საავადმყოფოში მოხვედრილი 9 ახალგაზრდებიდან 5 გარდაიცვალა; ხონისა და სენაკის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმში ლტოლვილები შეასახლეს; ასპინძიდან თურქეთში გაიტანეს ასწლოვანი ხეებით დატვირთული ტრაილერი; ერთ-ერთმა ობიექტმა (სახლმართველობამ) ტყუილი დაპირებებით აყვანილი 600 თანამშრომელი

4 თვიანი მუშაობის შემდეგაც უხელფასოდ დატოვა, რის გამოც მათ საჩივარი შეიტანეს სასამართლოში, თუმცა ესეც უშედეგოდ, და სხვა...

"istoriis gakveTilebi" – იბეჭდებოდა წერილები და ნარკვევები საქართველოს ისტორიიდან, თავისუფლებისათვის მებრძოლი ცნობილი ისტორიული პირების ცხოვრებიდან.

"Cveni rwmena" – ქვეყნდებოდა რელიგიური ხასიათის წერილები, წმინდათა ცხოვრების მაგალითები, გამონათქვამები, ტროპარ-კონდაკები და სხვა;

"cnobebi danarCeni msfliodan" – წარმოდგენილია ინფორმაცია, თუ როგორ ხდებიან ახალ წელს სხვადასხვა ერები.

"poezia" – იბეჭდებოდა თინათინ მღვდლიაშვილის, გია ბენიძის, ჯემალ შონიას, აწ განსვენებული ქუთაისელი პოეტის გივი ტყემელაშვილის, ერთი სიტყვით, ნაცნობ თუ ნაკლებად ცნობილ ქართველ პოეტთა და მწერალთა ნაწარმოებები.

"mecniereba" – გვხვდება ძალზე საყურადღებო კვლევითი ხასიათის სტატიები ლიტერატურაში, ისტორიაში, ეკონომიკაში...

"sporti" – მოგვითხრობს იმ პრობლემებზე, რომლებიც ხელს უშლიდა სპორტის ნორმალურ ფუნქციონირებას, მის განვითარებას.

რუბრიკაში "sxvadasxva" – გაერთიანებული იყო ანეკდოტები, ანუ გაზეთის ტერმინით "კვიმატი". მეტწილად იბეჭდებოდა იმ პერიოდში შექმნილი სატირულ-იუმორისტული ფორმის ხალხური ანეკდოტები. აქვე ერთ მათგანს შემოგთავაზებთ: "ორი ქუთაისელი ხდებდა ერთმანეთს, ერთი მეორეს ეუბნება: – ხომ იცი, ტყუილს მოკლე ფეხები აქვს, მეორე პასუხობს: – კარგი, თუ ძმა ხარ, ეგ რომ მართალი იყოს, მაშინ მთელი პარლამენტი ბარძაყში გადატეხილი უნდა დადიოდეს".

იბეჭდებოდა კროსვორდი, ანუ "tvinsawnexi", "eqimis rCvebi" (აღნიშნულ რუბრიკაში თანამშრომლობდნენ ჰელსინკის კავშირის წევრი ექიმები).

რუბრიკაში "done" წარმოდგენილი იყო ინელექტუალური კითხვები (მაგ.: რომელ ქართველ კომპოზიტორს ეკუთვნის რომანსი ილიას ლექსზე "მესმის, მესმის", რომელ მოქანდაკეს ეკუთვნის ილიას საფლავის ძეგლი...).

"diasaxlisis rCvebi". აღსანიშნავია, რომ რედკოლეგიას ხშირად წერდნენ მკითხველი ქალბატონები, რომლებიც თავიანთ კულინარიულ რეცეპტებს აგზავნიდნენ. მათში ერთი თვალის გადავლებითაც შესამჩნევია, იმდროინდელი მძიმე ეკონომიური მდგომარეობიდან გამომდინარე ადამიანთა მწირი რაციონი და, როგორც ქუთაისელები ამბობდნენ, "არაფრისგან საჭმლის კეთების ხელოვნება", აქ შეხვდებით იმ პერიოდისთვის ცნობილ "პეჩენიებს" სახელწოდებით "სიგუები", "მურაბის ნამცხვრები", "ბარდიჯნის საცივი", "ტყუილი ბორში" (ანუ უხორცო), სოიოს კოტლეტები, ასევე სოიოსგან დამზადებული "ვითომ ოსტრი" და სხვა, თუმცა გვხვდება სხვა კულინარიული რეცეპტებიც.

რუბრიკაში "qujis fosta" – იბეჭდებოდა მკითხველთა სამადლობელი წერილები, გამსახურდიას კურსის მომხრეთა მოსაზრებები რიგ საკითხებთან დაკავშირებით.

თამამად შეიძლება ითქვას, რომ ქუთაისში გამომავალი გაზეთი "ქუჯი", მასში დაბეჭდილი სტატიებით, ჩვენი ქვეყნის მოქალაქეთა წერილებით იმ პერიოდის საქართველოს უტყუარი მატრიანა, იგი ყველა მოქალაქის ხელით დაწერილი წიგნია იავარქმნილი სამშობლოსა და მისით გამოწვეული პირადი უბედურებების შესახებ. მისი გაცნობა საერთო სურათს შეუქმნის მომავალ თაობებს მეოცე საუკუნის მიწურულის საქართველოს ნამდვილ ისტორიაზე.

damowmebuli wyaroebi

გაზ. "quji", 2000-2001 – გაზეთი "ქუჯი", ქუთაისი, 2000-2001.

**LOLA KHATCHAPURIDZE
LUIZA KHATCHAPURIDZE**

**THE MILITARY COUP IN GEORGIA AND
THE NEWSPAPER "KUJI"
IN KUTAISI**

In 2000 Kutaisi organization of Helsinki Union founded the newspaper "Kuji" which functioned for two years, published 39 editions, and was spread to whole Georgia. The diversity and relevancy of the newspaper was defined by the several rubrics: Information from the Kolki castle" published the statements of the persecuted supreme council, the agenda of sessions and meetings; "Fragments from our present", "false mirror and reality", "Scenes from the nearest past of Kutaisi" (describes the life of Kutaisi residents of coup time, breaking up the rallies); "Different news of Georgia", "History lessons", "Our faith", "Poetry", "Science", "Spot", "Kuji post" (published gratitude letters sent from readers and opinions about different issues?).

We can state that the Kutaisi newspaper "Kuji" is the chronicler of the period of Georgia. It is written by all the residents of Georgia about their defeated home country. It will help future generations to create the general picture of Georgia at the end of the 20th century.